

Asia: Lausuntopyyntö, Ilmatar Offshore Ab:n merituulivoimahanke Bothnian YVA-ohjelma (VARELY/2498/2023)

Varsinais-Suomen ELY-keskus
kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta (Luke) lausuntoa Ilmatar Offshore Ab:n merituulivoimahanke Bothniaa koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, jossa mm. esitetään hanke- ja tarkastelualueen kuvaukset sekä suunnitelma siitä, mitä ympäristövaikutuksia arvioidaan ja millä menetelmillä arvioinnit tehdään. Suunniteltu tuotantoalue sijoittuu Selkämerelle Suomen talousvyöhykkeelle lähimmillään noin 70 kilometrin etäisyydelle Suomen rannikosta. Alueelle on suunniteltu rakennettavaksi enintään 270 tuulivoimalaa. Luke ottaa lausunnossaan kantaa kaloihin, kalastukseen, merilintuihin sekä hylkeisiin liittyviin asioihin.

2 Lausunto

Kalat ja kalastus

Luken käsityksen mukaan arviointiohjelmassa kiinnitetään kalojen ja kalastuksen kohdalla huomiota niihin asioihin, joihin selkeimmät riskit tämänhetkisen tietämyksen perusteella voisivat kohdistua. Arviointimenetelmät on kuitenkin esitetty arviointiohjelmassa niin yleisellä tasolla, että niiden mahdollisuuksiin tuottaa arvokasta tietoa hankkeen ympäristövaikutuksista on hyvin vaikea ottaa kantaa.

Varsinainen hankealue (tuotantoalue) sijaitsee kaukana rannikosta ja syvyys siellä vaihtelee noin 40 metristä 120 metriin. Siksi on epätodennäköistä, että hankealueella olisi merkittäviä kalojen kutualueita. Sikäli myös hankealueelle suunniteltu kalojen pienpoikasten pyynti Gulf Olympia -noutimella voi olla tarpeetonta. Kalastoon mahdollisesti kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa kannattaa keskittyä merikaapelilinjojen eri vaihtoehtojen vertailuun rannikon läheisillä alueilla. Tässä yhteydessä myös kaupallisten kalastajien käyttämät verkko- ja rysäkalastuspaikat tulisi huolellisesti kartoittaa, mielellään haastatteleamalla kalastajia. Kalastuksen osalta merkittävimmät vaikutukset kohdistuisivat hankealueella ja merikaapelilinjojen läheisyydessä harjoitettavaan silakan troolikalastukseen, kuten arviointiohjelmassa todetaankin.

Linnusto

Hankealueen sijaitessa kaukana rannikosta sekä matalikoilta se on kaukana myös monen lajin tunnetuista päämuuttoreiteistä ja levähdysalueista. Suunniteltu 50 maastopäivänä tehtävä muuton tarkkailu mahdollisesti lintututkahavainnoilla täydennettynä ja muuna aikana 35 päivänä tehtävä talvehtivien, lepäilevien tai ruokailevien lintujen tarkkailu antaisivat toteutuessaan kohtalaisen hyvän kuvan hankealueen merkityksestä linnuille.

Merikaapelilinjojen vaihtoehtoista osa kulkisi tärkeiden lintualueiden läpi tai niiden välittämässä läheisyydessä. Kaapeleiden asennusvaihe voi aiheuttaa häiriötä ja veden samentumista, mikä voi vaikeuttaa alueella ruokailevien vesilintujen ravinnon hankintaa. Lisäksi häiriö voi aiheuttaa lintujen siirtymisiä toisille alueille tai jopa estää muutonaikaista lepäilyä alueella. Erityisesti näihin alueisiin tulisi kiinnittää huomiota ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Hankealueen ympäristöön on suunnitteilla lukuisia tuulivoima-alueita, myös Ruotsin alueelle. Tämä lisää riskiä sille, että alueista aiheutuisi haitallisia yhteisvaikutuksia linnustoon. Yhteisvaikutuksia on kuitenkin käytettävissä olevilla tiedoilla erittäin vaikea ennakoida. Luke katsookin, että mahdollisia vaikutuksia tulisi pyrkiä ennakoimaan ja arvioimaan laajassa valtioiden välisessä yhteistyössä, tarvittaessa lajien koko elinalueet kattavasti. Samalla tulisi osoittaa selkeimmät tietopuutteet ja ryhtyä määrätietoisesti keräämään yhteisvaikutusten ennakkoinnissa tarvittavaa lisätietoa. Yksi selkeä tietopuute liittyy lintujen yömuuttoon. Lintuja muuttaa runsaasti myös pimeän aikana ja lentokorkeudet saattavat poiketa valoisaan aikaan tapahtuvan muuton lentokorkeuksista. Yömuuttoa koskevan tiedon kerääminen edellyttäisi lintututkien käyttöä.

Hylkeet

Hylkeet ovat herkimpiä ihmislähtöiselle häiriölle lisääntymis- ja karvanvaihtoaikoina eli kevättalvella ja keväällä. Hankealueella tai sen välittämässä läheisyydessä ei ole tiedossa merkittäviä harmaahylkeiden eli hallien karvanvaihtoalueita. Jäätilanteesta riippuen alueella voi kuitenkin olla merkitystä pääosin ajojälle synnyttävälle hallille lisääntymisalueena. Itämerennorpan osalta hankealue sijoittuu pääasiallisen lisääntymis- ja karvanvaihtoalueen (Perämeri) ulkopuolelle.

Molemmat lajit voivat kuitenkin tehdä pitkiäkin siirtymisiä ravinnonhankinnassa ja/tai vuodenaikaisvaelluksilla, joten alueen hyljemääriä ja siten myös merkitystä erityisesti ravinnonhankinnalle on vaikea arvioida. Yleisesti ottaen Luke toteaa, että karvanvaihtoaikaisista hyljehavainnoista ja -tiheyksistä ei voi paljoakaan päätellä hylkeiden esiintymisestä alueilla muina vuodenaikoina.

Hankkeen myötä ihmistoiminta lisääntyisi alueella rakennustoiminnan lisäksi pysyvästi tuulivoimaloiden toiminnan, ylläpidon ja huollon seurauksena. Keskeisimmät vaikutukset liittyisivät vedenalaiseen meluun ja muuhun häiriöön. Arviointiohjelmassa esitetään, että paalutuksesta syntyvää melua on tarkoitus arvioida melumallinnuksen avulla ja mallinnettuja melutasoja verrataan merinisäkkäille määriteltuihin kuulonalenemien raja-arvoihin. Raja-arvoja käytettäessä on syytä perehtyä aihepirin uusiimpiin tutkimuksiin ja huomioida käytettäviin raja-arvoihin liittyvä epävarmuus. On lisäksi muistettava, että hylkeet voivat reagoida myös meluun, joka ei ylitä näitä raja-arvoja. Vedenalaisen melun mallinnuksessa olisi hyvä keskittyä myös käytönaikaisiin vaikutuksiin. Hankealueella voi myös joinakin talvina olla merkitystä hallille lisääntymisalueena, joten hankkeen vaikutusta jääolosuhteisiin ja tätä kautta hylkeiden lisääntymiseen tulisi myös arvioida.

Yksittäinen hanke tuskin aiheuttaa merkittäviä vaikutuksia hylkeille, mikäli alue ei ole keskeinen lisääntymis- ja karvanvaihtoalue, mutta vaikutukset voivat muuttua merkittäviksi yhteisvaikutuksessa muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Tämä korostaa tarvetta arvioida tuulivoimarakentamisen vaikutusten laajempaa yhteisvaikutusta merieliöyhteisössä. Luke toteaa, että hylkeiden osalta

yhteisvaikutusten arvioinnissa tulisi keskittyä erityisesti hankkeiden aiheuttamaan muutokseen vedenalaisessa melussa ja jääolosuhteissa.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luken käsityksen mukaan arviointiohjelmassa kiinnitetään kalojen, kalastuksen, lintujen sekä hylkeiden kohdalla huomiota niihin asioihin, joihin selkeimmät riskit nykyisen tietämyksen perusteella voisivat kohdistua. Etenkin kaloihin mahdollisesti kohdistuvien vaikutusten arviointien kuvaukset olivat arviointiohjelmassa paikoin hieman ylimalkaisia, mikä vaikeuttaa arviointiohjelman riittävyyden arviointia.

Suunniteltu tuotantoalue sijaitsee Selkämeren talousvyöhykkeellä kaukana rannikosta. Luken käsityksen mukaan riskit kaloihin, lintuihin ja hylkeisiin kohdistuville haitallisille vaikutuksille ovat siksi pienempiä kuin lähelle rannikkoa suunniteltujen hankkeiden yhteydessä. Silakan troolikalastukseen hankkeen toteuttamisella olisi haitallisia vaikutuksia.

Selkämerelle on suunnitteilla runsaasti merituulivoimaa. Luke muistuttaa lopuksi myös siitä, että tuulivoima-alueilla voi olla yhteisvaikutuksia, joita on vaikea ottaa huomioon yksittäisten hankkeiden YVA-menettelyissä ja jotka jäävät siksi liian vähälle huomiolle. Yhteisvaikutusten mahdollisuus korostuu Luken toimialaan liittyvissä asioissa, sillä kalat, hylkeet ja linnut kuten myös esimerkiksi troolikalastajat esiintyvät ja liikkuvat laajoilla alueilla. Yhteisvaikutusten ennakkointia varten tarvittaisiin huomattavasti lisää tietoa.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 14.06.2024 klo 11:25:59.

Lausunnon valmistelija(t):

Antti Lappalainen

Esa Huhta, Inari Helle

Liitteet:

Tiedoksi: